

Gazas kulturminner i fare

Det har bodd mennesker på Gaza i 5000 år. Kulturminnene, som vitner om livet som har vært, står i fare for å bli ødelagt av krigshandlingene.

kari.fauskanger@bt.no
Kari Fauskanger er journalist i BT

– Vi vet ikke hvordan det ser ut på Gaza nå. Det er vanskelig å komme i kontakt med folk som bor der og som kan fortelle, sier Axel Mykleby. Han er leder for Blue Shield Norge. Organisasjonen med det blå skjoldet som merke, har som formål å ivareta kulturarven ved væpnede konflikter og katastrofer.

Trenger kulturarven

Mykleby understreker at det humanitære arbeidet for å lindre den menneskelige lidelsen er det viktigste.

– Men når freden er sikret, vil befolkningen trenge kulturarven, sier han.

I helgen var organisasjonen han leder på plass på reisemessen på Lillestrøm for å spre informasjon om kulturminner som kan bli utslettet som følge av krigshandlingene på Gazastripen. Mykleby advarer mot ta historiske gjenstander med seg ut av konfliktområder.

– Det er to ting som skjer etter slike konflikter. Når det blir mer fattigdom i et område, vil mennesker, som prøver å skaffe seg noe å leve av, kunne bli fristet til å selge gjenstander som de har funnet, eller stjålet. Det har vi sett etter andre kriger, både i Jugoslavia, Irak og Afghanistan. Det andre vi må være oppmerksomme på, er gjenoppbyggingsarbeidet etter de materielle ødeleggelsene. Da er det lett å rydde vekk ruinene, uten å ta seg tid til den omsorgen som kreves for å redde kulturminnene, sier Mykleby.

Palestinsk identitet

– Det handler om den palestinske identiteten. Når gjenoppbyggingen begynner, skal også den ivaretas, sier Øystein Grønning. Den norske arkitekten har arbeidet som konsulent for de palestinske selvstyremyndighetene i flere perioder, senest i 2005. I 1995 og -96 var han knyttet til planleggingsdepartementet og utarbeidet arealplaner både for både gamlebyen i Gaza og kystsoneområdene.

– De som jobber med planer for områdene i Gaza, kommer ikke utenom kulturminner og arkeologi. Det er så mye av det at det ikke er til å tro, sier han og forteller om turer på stranden der det bare var å plukke romerske potteskår.

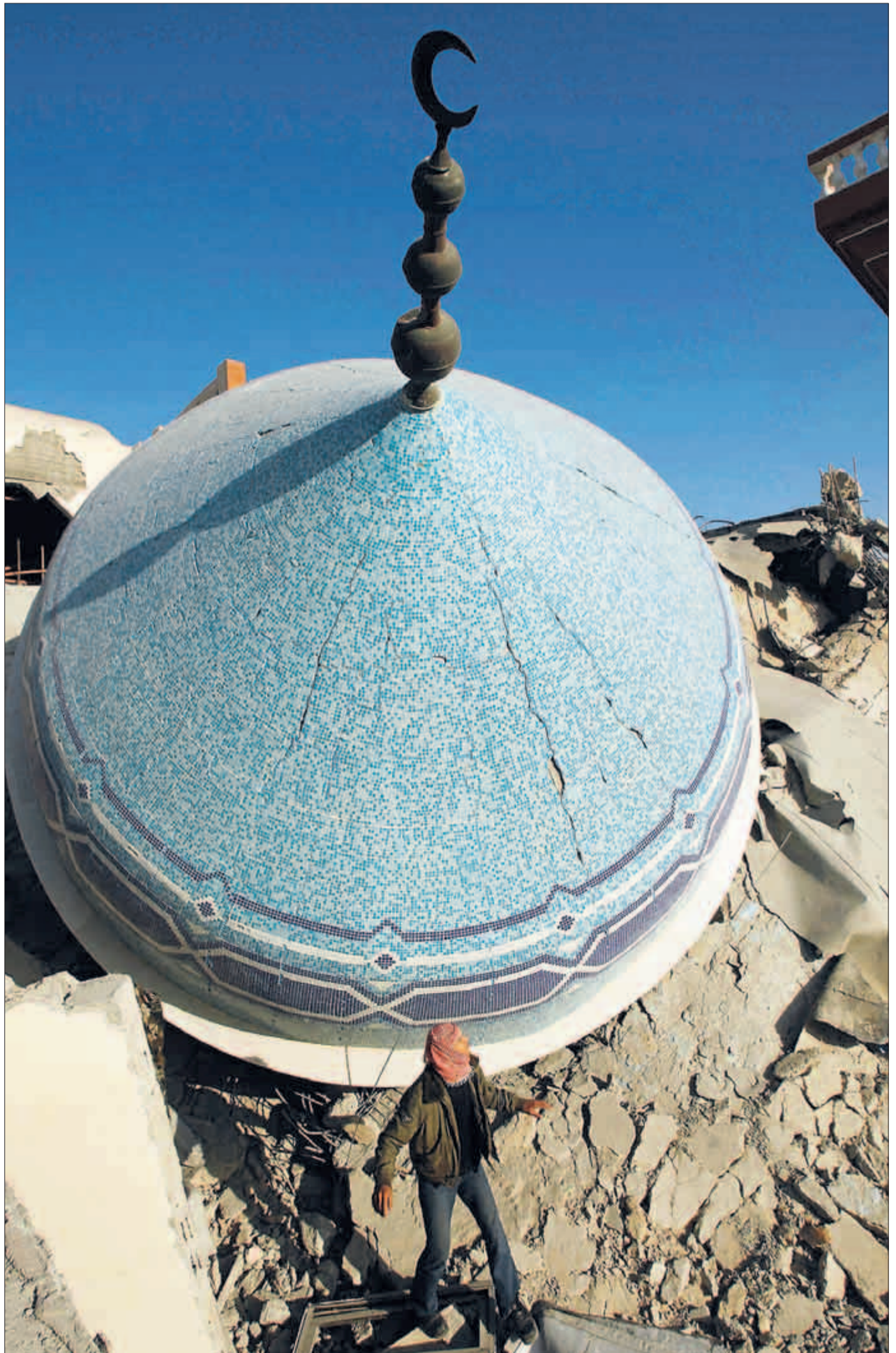
Mange kulturer har avsatt sine spor i området opp gjennom historien. Her det rester fra greskromersk tid, levninger av greskortodokse kirker, klosterruiner og moskeer fra de første arabiske erobringene. Korstogene satte sine merker, og Gazas største moské, Omarimoskeen, er bygget på restene av en gammel korsfarerkerke. Den kristne korssymbolikken er fortsatt intakt. Det arkeologiske museet i Gaza ble åpnet så sent som i fjor.

Flyktningleirer kulturminner

Grønning tror at Gaza vil bli verdens skattkammer, dersom det blir mulig å grave ut området. Han har også foreslått å ta vare på to flyktningleirer fra nyere tid.

– De er viktige geopolitiske kulturminner, mener han. Forslaget møtte først motstand fra palestinsk hold. Dette er minner de helst vil kvitte seg med, men da de fikk forklart tankegangen, var de enige.

Axel Mykleby minner om at det er kulturminneår i Norge. Han mener at vi også

KULTURMINNER I GRUS: Al-Fadilah-moskeen på den sørlige Gaza-stripen ble i helgen lagt i grus.

FOTO: REUTERS

kan ha fokus på andre kulturminner enn våre egne.

– Vi kan benytte året til å yte bistand til steder som Gaza. Når alt det andre mangler, er det er naturlig at arbeidet med å redde kulturminner ikke blir prioritert. Palestinerne vil trenge hjelp til dette arbeidet, sier han.

Les mer om
krigen i Gaza

SIDE 20-21, DEL 1

fakta

Blue Shield

- Internasjonal organisasjon grunnlagt i 1996
- Arbeider med å beskytte verdens kulturarv som er truet av krig og naturkatastrofer
- Kalles «Kulturens Røde Kors»
- Hjemlet i Haagkonvensjonen fra 1954, om vern av kulturarv i krig
- Den norske Blue Shield-komiteen har hatt forelesninger på Forsvarets Høgskole
- Det er utarbeidet en veiledning for militære mannskaper som opererer i utlandet